

Otázka: Vývoj výchovy a vzdělávání v období pravěku a starověku

Předmět: Pedagogika

Přidal(a): Sierra

Dějiny pedagogiky:

- Pedagogická disciplína, která zkoumá historický vývoj výchovy a vzdělávání a názorů na ně
- Prameny dějin pedagogiky: písemné prameny (kroniky, dobové výukové materiály, archeologická vykopávky, nástěnné malby)

a) Vznik a funkce výchovy v pravěku

- Výchova vzniká se vznikem lidské společnosti, vzniká při práci.
- Nejsou žádné instituce, výchova je jiná pro děvčata a jiná pro chlapce
- Hlavní metodou **je napodobování**

Cíl výchovy v pravěku:

- Výchova pro život, dokázat přežít
- Příprava pro život, základní životní potřeby

Obsah výchovy v pravěku:

- Pracovní výchova:

- Chlapci – lov, úprava obydlí, výroba nástrojů
- Dívky – péče o děti, sběr, domácí práce
- Tělesná výchova – obratnost síla a rychlost
- Mravní výchova – náboženské obřady, mravní normy, posvátné zvíře
- Rozumová výchova – přírodní a společenské jevy, pozorování

Iniciační obřady:

- Obřady přijetí mezi dospělé
- Mezi 10–18 rokem -> podle kmene
- Odvaha, nebojácnost, obratnost, tetování, propichování různých částí těla
- Předchází tomu několika týdenní příprava – dotyčný pobývá mimo ostatní členy kmene a učí se samostatnosti – pak za ním přijde náčelník a seznámí ho s určitými rituály
- S vývojem společnosti dochází k instincionalizaci

b) Spartský výchovný systém

Výchova ve starověku

- Vznik třídní společnosti
- Vznik státu (armáda, školy, úřady)
- Velký rozvoj věd – Matematika, Zeměpis, Lékařství
- Rozvoj náboženství, polyteismus – více bohů
- Rozvoj morálních norem, rozvoj politiky, pedagogika se rozvíjela v rámci Filosofie

Výchova v Řecku:

- **Výchova ve spartě:**
 - Vojenský stát, jednostranná výchova, na prvním místě rozvoj tělesné stránky, odvaha a podobně, rozdílná výchova chlapců a dívek
 - **Dívky** – první stát ve kterém se věnovali i výchově dívek, byla třeba být dobrou manželkou a matkou skutečných vojáků, výchova doma a v rodině

- **Chlapci** - do 7 let doma - od 7 let jsou ve vojenských ústavech
 - Ústavy jsou zřizovány státem - pokus vychovat z nich vojáky
 - **Tělesná stránka** - námaha, útoky, stres
 - **Zpěv** - vojenské písně ke sjednocení
 - **Mravní výchova** - poslušnost, vůči nadřízeným, úcta ke starším
 - Kolem 14 roku - vyjížděli i do Kryptie - nájezdy na zemědělské otroky, učili je, jak je zabíjet
 - 18-20 let - efébové - vojenská příprava
 - 20-30 let - vojenská služba
 - 30 a více - plnoletí občani - mohou založit vlastní rodinu

c) Výchova v Athénách:

Athény jsou obchodní stát

- Cíl - Kalogathia - krása těla i ducha - všestranná výchova
- Zřizované zejména soukromé školy, výchova výhradně chlapců
 - **Od 7 let** -
 - škola, záleželo na rodičích v kolika dítě půjde do školy
 - **7-12 let** -
 - škola gramatistů - čtení, psaní, počty, tělesná a múzická výchova
 - škola kytaristů - estetická výchova, hudba
 - **13-16 let** -
 - Škola palaistra - rozvoj tělesné stránky - zejména atletiky
 - **16-18 let**-
 - Škola gymnasion - chlapci z vybraných rodin, příprava na vedení státu, tělesná výchova, múzická výchova, řečnictví, divadlo
 - **18-20 let** -
 - Efébové - vojenská příprava
 - **20 +**
 - Plnoletí občani

d) Názory antických filozofů

(na problematiku výchovy jedince)

VÝCHOVA V ŘECKU

• SÓFISTÉ

- **materialisté**
- učitelé řečnictví
- Důraz kladli na osobnost, její sílu i potřeby
- Oceňovali význam osvěty, jazyka, přírodních věd
- V popředí vzdělávání intelektuální (matematika, gramatika, rétorika, dialektika, logika)
- Odmítali náboženství
- **Zvedli trivium** = gramatika, rétorika, dialektika
- Důraz při výuce, cvičení a 3 faktory: přirozené vlohy, zvyk, poučování

• SOKRATES

- **Idealista**, nepatřil k Sófistům
- vychovával k poznání podstaty **SPRAVEDLNOSTI, UMÍRNĚNOSTI, ZBOŽNOSTI**
- Vytvořil vlastní didaktickou metodu – aktivní metoda
- Vedl žáky od neznalosti k hledání přesných pojmů
- Zakladatel humanismu se zaměřením na zdatnost člověka a účelnost
- Platónův učitel

• PLATÓN

- **Idealista**, celá jeho filozofie je pedagogika
- věnoval se člověku a lidské společnosti
- škola by měla být státním zájmem
- formuloval zásadu rovnoprávnosti mužů a žen
- Požadoval státní výchovu pro ženy
- Duše při spojení s tělem vše zapomene, a tedy veškeré učení slouží k rozpomínání
- spis **ZÁKONY**: popsán systém výchovy a vzdělávání
 - do 3 let: v rodině, péče o tělesný vývoj (báje a hry)
 - do 7 let: výchova na hřištích a pro chrámech, opatrovny s chůvami
 - 7-9 let: základy gymnastiky a múziky
 - od 10 let: výuka čtení a psaní
 - od 14 let: důkladný výcvik v hudbě a zpěvu

- od 16 let: matematika a astronomie
- **založil učenou školu AKADEMIE - první odborná výuková a výchovná instituce**
 - pro učence a širší veřejnost
- **Význam:**
 - Ovlivnil myšlení středověkých učenců a renesančních humanistů
 - Podřídil výchovu zájmům společnosti
 - Rozdělil výchovu na nižší a vyšší stupeň
 - Položil základ rozdělení věd na trivium a kvadrivium
- **ARISTOTELES**
 - Platónovým žákem, materialista - základem je smyslové poznání
 - **Založil vlastní filosofickou školu Lykeion (335)**
 - zavedl výuku vědních nauk (psychologie, logika, estetika, rétorika, politika a etika)
 - Důležitým prostředkem výuky = rodina
 - **Provedl periodizaci věku - základ pro výchovný systém**
 - do 7 let: doma, převaha příros\, hra, pohádky, mýty
 - 7-14 let: období systematické výchovy (návyky, gymnastika, Tv)
 - 14-21 let: vzdělávání rozumu a vůle (vyšší vzdělávání, múzika, věda, tělo vedeno k pohlavní zdrženlivosti)
 - **Rozlišuje 3 duše člověka a k těm odpovídají 3 stránky výchovy:**
 - Duše rostlinná (výživa, rozmnožování) - výchova tělesná
 - Duše Živočišná (cítění a přání) - výchova mravní
 - Duše rozumová (vše plus myšlení a poznávání) - výchova rozumová
 - Názor = nejvyšším stupněm dokonalosti - moudrost
 - Zastánce výchovy státní a všeobecné, nikoli soukromé
 - Cíl výchovy: člověk aktivní, který projevuje znalost dobra a činů
- **Význam:**
 - Rozvinul některé myšlenky Platóna
 - Spojil pedagogiku a psychologii
 - Důraz klade na výchovné prostředí
 - Podpora aktivity dítěte a individuality
 - systém a jeho filosofie = nejvyšší vývoj antického teoretického myšlení
 - Jeho odkaz ovlivnil rozvoj věd a myšlení vrcholového středověku

VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ V ŘÍMĚ

- Složitý a pestrý vývoj výchovy
- Zpočátku byly děti vychovávány doma
 - Otec vedl k tělesné obratnosti
 - Matka je učila: číst, psát, počítat, ale také zpěvu vlastenecko-náboženských písní
- Později soukromé školy - čtení, psaní, počítání, tělesné cviky, vojenské písně
 - učili propuštění otroci nebo vězni

• **MARCUS TULLIUS CICERO**

- Vrcholem vzdělanosti = řečnictví
- Dokonalost ve 4 ctnostech (moudrost, spravedlnost, umírněnost)
- Účinný výcvik paměti

• **LUCIUS SENECA**

- Vychovatelem císaře Nera
- Lásky ke všem lidem ve jménu čisté humanity
- Ideál = přísně mravný život
- Chtěl, aby vzdělání bylo prakticky zaměřeno
- Prosazovat individuální přístup

• **MARKUS FÁBUS QUINTILIÁNUS**

- řečník, právník
- První teoretik římské výchovy
- Dával přednost výchově ve škole před výchovou doma
- Důležitá je školní výchova, základy přátelství, ctižádostivost, rozvoj dětské řeči
- Kladl důraz na osobnost pedagoga - moudrý, spravedlivý otcovský, náročný pro žáky
- **Školní výchova rozdělena na stupně:**
 - a) elementární
 - b) vyšší
 - c) literární
 - d) praktické řečnictví
- **Dílo: Dvanáct knih o výchově řečníka**
 - příručka pro výchovu
 - bez tělesných trestů
 - střídání činností
 - kladl důraz na individuální rozdíly dětí

Při rozpadu Říma silně ovlivněna výchova šířením křesťanství

S nástupem feudalismu vznikají křesťanské školy pro potřeby církve

Podobné materiály:

- [Dechová cvičení – hudební výchova s metodikou](#)
- [Využití PC v družině – seminární práce](#)
- [Srovnání vzdělání v zemích Island a Itálie](#)